

Η υιοθέτηση μιας νέας ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας για την άσκηση μικρομεσαίας επιχείρησης (από τη SPE στη SUP και κατόπιν στη SES και την EU INC)

Ιωάννης Παπαδημόπουλος,

Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Δικηγόρος

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις γνωστές εκθέσεις των Draghi¹ και Letta² σημαντικό πυλώνα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας εντός της Ενιαίας Αγοράς αποτελεί η εναρμόνιση του Ευρωπαϊκού Εταιρικού Δικαίου τόσο σε επίπεδο υιοθέτησης κατάλληλων ευρωπαϊκών εταιρικών μορφών όσο και σε επίπεδο ενιαίας ρύθμισης μεμονωμένων εταιρικών ζητημάτων των εθνικών δικαίων μέσω έκδοσης Οδηγιών ή Κανονισμών. Ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι το 99% των εταιρικών επιχειρήσεων των κρατών μελών λειτουργούν με μορφές εταιρικών τύπων Περιορισμένης Ευθύνης³. Επομένως είναι αναγκαία η υιοθέτηση μιας απλοποιημένης ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας.

2. Νομοθετικές πρωτοβουλίες

Μετά τη θεσμοθέτηση της Societas Europea (SE) ως κατάλληλης υπερεθνικής εταιρικής μορφής για τη διασυννοριακή δραστηριοποίηση των μεγάλων επιχειρήσεων⁴ ο ενωσιακός νομοθέτης προσπαθεί να εισαγάγει μια αντίστοιχη ευρωπαϊκή εταιρία που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αφενός, για τη συμμετοχή τους στις διασυννοριακές συναλλαγές και, αφετέρου, για την προώθηση των startups και εν γένει της νεανικής επιχειρηματικότητας⁵.

Ήδη το 1973 το Βιομηχανικό και Εμπορικό Επιμελητήριο του Παρισιού δημοσίευσε Έκθεση σχετικά με την εισαγωγή μιας νέας ευρωπαϊκής εταιρίας στο πρότυπο της γαλλικής “SARL” με τον τίτλο «Pour une SARL européenne». Το 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε Έκθεση της Ομάδος υψηλού επιπέδου, η οποία τασσόταν υπέρ της

¹. https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en

². https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/enrico-lettas-report-future-single-market-2024-04-10_en

³. Micro & small businesses make up 99% of enterprises in the EU, βλ. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241025-1>

⁴. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2157/2001 του Συμβουλίου της 8ης Οκτωβρίου 2001 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρίας (SE) (ΕΕ L 294 της 10.11.2001, σ. 1), για την υπερεθνική μορφή της Ευρωπαϊκής Εταιρίας βλ. Χατζηγάγιο Θ., Ευρωπαϊκή Εταιρία– Societas Europaea, 2009., Περάκη Ε., Η “Ελληνική” Ευρωπαϊκή Εταιρία, 2001.

⁵. Για την πορεία και τις δυσκολίες του εν λόγω εγχειρήματος Peolzig D., Die geschlossene Kapitalgesellschaft im europäischen Gesellschaftsrecht: der steinige Weg von der SPE über die SUP zur SES, ZGR 2023, 571, 574 επ.

εισαγωγής μιας κλειστής ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας⁶. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε στις 25 Ιουνίου 2008 Πρόταση Κανονισμού περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας (*Societas Privata Europaea*, εφεξής: SPE)⁷, η οποία προβλεπόταν να τεθεί σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2010 ως η τέταρτη υπερεθνική εταιρική μορφή μετά τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Οικονομικού Σκοπού (EEIG), την Ευρωπαϊκή Εταιρία (SE) και την Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία (SCE). Ωστόσο, η Πρόταση Κανονισμού του 2008 δεν έτυχε της απαιτούμενης ομοφωνίας των κρατών μελών, αν και ελήφθησαν πρωτοβουλίες για την εξεύρεση μιας συμβιβαστικής λύσης⁸. Μετά την απόρριψη και της από 23.5.2011 συγγρικής πρότασης από τη Γερμανία και τη Σουηδία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγκάστηκε να αποσύρει την εν λόγω Πρόταση Κανονισμού για τη θεσμοθέτηση της SPE στις 2.10.2013, ανακοινώνοντας ότι στο μέλλον θα επιχειρήσει να εκδώσει μια νέα εναλλακτική πρόταση⁹.

Στον αντίποδα της αρνητικής εξέλιξης ως προς τη θεσμοθέτηση της SPE, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη το έτος 2011 στη σύσταση της Ομάδας προβληματισμού για το μέλλον του εταιρικού δικαίου στην Ε.Ε. (*Reflection Group on the Future of EU Company Law*), η οποία πρότεινε ως νομικό όχημα για την ανάπτυξη των διασυννοριακών δραστηριοτήτων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων τη θεσμοθέτηση μιας μονοπρόσωπης ιδιωτικής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης (*Single-member private limited liability company*)¹⁰, με την ενιαία ονομασία σε ολόκληρη την Ε.Ε. “*Societas Unius Personae*” και τη σύντμηση „SUP“, εφεξής: SUP)¹¹.

Η SUP εντάχθηκε στον άξονα δράσης «ευφών» νομικών μορφών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που περιλαμβανόταν στο πρόγραμμα «Ευρώπη 2020»¹². Εκδόθηκε η από 09.04.2014 Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις μονοπρόσωπες εταιρίες (εφεξής: αρχική Πρόταση Οδηγίας), η οποία κατήργησε την προηγούμενη Οδηγία 2009/12/EK και εισήγαγε τη SUP¹³. Στις 28.5.2015 το Συμβούλιο εξέδωσε μια δεύτερη Πρόταση Οδηγίας για την SUP (συμβιβαστική Πρόταση Οδηγίας), η οποία αναμόρφωσε διατάξεις της αρχικής Πρότασης Οδηγίας που αφορούσαν στα ζητήματα της ηλεκτρονικής ίδρυσης, της διανομής και των

⁶ Βλ. I. Boucourechliev/P. Hommelhoff (ed.), *Propositions pour une société fermée européenne*, 1997.

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου της 25.6.2008 περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας, COM (2008) 396 τελικό, το πλήρες κείμενο ανακλήτο από http://www.europeanprivatecompany.eu/legal_texts/download/SPE_en.pdf.

⁸ Αναλυτικά για όλες τις νομοπαρασκευαστικές διεργασίες για τη θέσπιση της SPE και για το νομικό καθεστώς αυτής, Τζάκα Δ.-Π., *Η Μικρομεσαία Επιχείρηση στο Ευρωπαϊκό και Ελληνικό Δίκαιο Εταιριών – Το παράδειγμα της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας (Societas Privata Europaea-SPE) 2015*, σ. 28 επ.

⁹ Η απόσυρση της Πρότασης Κανονισμού για τη SPE ανακοινώθηκε στο «Πρόγραμμα βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT): Αποτελέσματα και επόμενα βήματα, COM (2013) 685 της 2.10.2013, στο οποίο επίσης αναφέρεται ότι θα υποβληθεί σχετική εναλλακτική πρόταση για την αντιμετώπιση των ζητημάτων για τα οποία υπήρξαν διαφωνίες. Για τη δυνατότητα επαναφοράς της SPE Hommelhoff P./Teichmann Ch., *Die Wiederbelebung der SPE*, GmbH 2014, 177 επ.

¹⁰ Report of the Reflection Group on the Future of EU Company Law, σελ. 66, http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/reflectiongroup_report_en.pdf.

¹¹ Αναλυτικά, Παπαδημόπουλο, ΔικΠροσΕτ (2017), Παράρτημα V.

¹² Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΕΥΡΩΠΗ 2020 – Μια στρατηγική για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, COM (2010) 2020, τελικό της 3.3.2010.

¹³ Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις μονοπρόσωπες εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, COM (2014) 212 τελικό της 9.4.2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/DOC/?uri=CELEX:52014PC0212&from=EN>.

αποθεματικών και κατήργησε διατάξεις που ρύθμιζαν την έδρα και ορισμένες πτυχές της διοικητικής οργάνωσης της SUP¹⁴.

Η Πρόταση Οδηγίας για τη SUP είχε τον ίδιο στόχο με την Πρόταση Κανονισμού για τη SPE, που είναι η διευκόλυνση εγκατάστασης και λειτουργίας αλλοδαπών θυγατρικών εταιριών τόσο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και από μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους¹⁵. Διέφερε, όμως, τόσο ως προς την επιλογή του μέσου για την επίτευξη του σκοπού, όσο και ως προς τη νομοτεχνική προσέγγιση στην οποία προέβη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υιοθέτηση της SUP σε σχέση με τη SPE. Για τη θεσμοθέτηση της SUP επιλέχθηκε η νομοθετική πράξη της Οδηγίας και όχι του Κανονισμού, η οποία έχει ως νομική βάση τη διάταξη του άρθρου 50 § 2 στοιχείο στ' της ΣΛΕΕ. Με την επιλογή αυτή επιδιώχθηκε η τελεσφόρηση της ενωσιακής νομοθετικής πρωτοβουλίας, καθόσον σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 50 § 1 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 294 § 2 ΣΛΕΕ και 16 § 4 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ) για την έκδοση της Οδηγίας απαιτείται ειδική πλειοψηφία και όχι ομοφωνία των κρατών μελών στο Συμβούλιο. Κατά συνέπεια, ένα ή και περισσότερα κράτη μέλη δεν θα μπορούσαν να εμποδίσουν την έκδοση της Οδηγίας σχετικά με τη SUP, όπως αυτό συνέβη με τη SPE εξαιτίας της απαιτούμενης ομοφωνίας για την έκδοση του Κανονισμού.

Παραταύτα, όμως, και η ανωτέρω ενωσιακή νομοθετική πρωτοβουλία απέτυχε, διότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έκανε δεκτή την Πρόταση της Οδηγίας, κρίνοντας ότι η SUP δεν αποτελεί γνήσια υπερεθνική εταιρική μορφή και έχει περιορισμένη εμβέλεια, αφού αναφέρεται μόνον στις μονοπρόσωπες εταιρίες. Έναντι της διαγραφόμενης αποτυχίας της θεσμοθέτησης της SUP η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν συνέχισε της διεργασίες, αλλά απέσυρε την ανωτέρω Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁶.

Τον Ιούνιο του 2025 δημοσιεύθηκε η Έκθεση Επιτροπής Νομικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁷ και στη συνέχεια τον Μάρτιο του 2026 η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εισαγωγή μιας νέας ευρωπαϊκής εταιρικής μορφής με την επωνυμία «28ο καθεστώς: «Ευρωπαϊκή νεοφυής και αναπτυσσόμενη νέα επιχείρηση» (European Startup and Scale-up Enterprise) .

Στη συνέχεια την 18^η Μαρτίου 2026 εκδόθηκε Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Εταιρικό Νομικό Πλαίσιο του 28^{ου} Καθεστώτος - «EU Inc.» (εφεξής: EU Inc.)¹⁸.

Εν προκειμένω, για τις δύο εταιρικές μορφές, τη SES και την EU Inc., οι οποίες βρίσκονται σήμερα στην επικαιρότητα, γίνεται αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά του σχεδιαζόμενου νομικού καθεστώτος αυτών, συνάμα όμως, τίθεται και το ζήτημα της απόσυρσης του ρυθμιστικού σχεδίου της Henri Capitant για την υιοθέτηση της SES, λόγω

¹⁴. Βλ. την από 28.5.2015 συμβιβαστική Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου, <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/05/28-29-compet-single-member-private-companies/>

¹⁵. Για την αμφισβήτηση του διττού στόχου *Hommelhoff P.*, *Die Societas Unius Personae: als Konzernbaustein momentan noch unbrauchbar*, GmbH 2014, 1065 επ.

¹⁶ EEEE 2018, της 4.7.2018, C-233/7.

¹⁷. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260116IPR32422/press-conference-today-parliament-s-proposals-to-support-innovative-companies>

¹⁸ COM/2026/321 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52026PC0321>

της επιχειρούμενης εισαγωγής της EU Inc., ως μιας ενιαίας ιδιωτικής/κλειστής ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας, μέσω έκδοσης Κανονισμού¹⁹.

3. Η Απλοποιημένη Ευρωπαϊκή Εταιρία (Societas Europaea Simplificata – SES) ως εναλλακτική λύση

Οι ανωτέρω ατελέσφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες σε ενωσιακό επίπεδο για την υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Ιδιωτικής Εταιρίας (SPE) και στη συνέχεια της Μονοπρόσωπης Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης (SUP) ανέδειξαν δύο στοιχεία: Πρώτον, ότι η υιοθέτηση μιας απλοποιημένης υπερεθνικής κεφαλαιουχικής εταιρίας παραμένει αδήριτη ανάγκη²⁰. Δεύτερον, ότι για την τελεσφόρηση του εγχειρήματος απαιτείται μια διαφορετική νομοθετική προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία οι διεργασίες για την υιοθέτηση της νέας υπερεθνικής εταιρικής μορφής περιορισμένης ευθύνης, κατάλληλης για μικρομεσαίες επιχειρήσεις και θυγατρικές εταιρίες επιχειρηματικών ομίλων, δεν πρέπει να λάβουν χώρα αποκλειστικά και μόνον εντός της Ένωσης. Θα πρέπει να παρέχεται και η δυνατότητα εισαγωγής της, αρχικώς, μέσω σύναψης διμερούς σύμβασης μεταξύ δύο κρατών μελών και στη συνέχεια αποδοχής της και από άλλα κράτη μέλη, όπως ακριβώς τόνισε και ο Γάλλος πρωθυπουργός Macron²¹.

Ενόψει τούτων, στις αρχές του 2021, προτάθηκε από τη Γαλλική Ένωση Νομικών Henri Capitant η εισαγωγή μιας νέας ευρωπαϊκής απλοποιημένης εταιρικής μορφής με την ονομασία «Societas Europaea Simplificata» και τη σύντμηση “SES”²². Σύμφωνα με τη έκθεση της Henri Capitant οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις πρέπει να γίνουν πραγματικά ανταγωνιστικές στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον και να προσελκύουν ευκολότερα ξένους επενδυτές μέσω της χρήσης μιας απλοποιημένης ευρωπαϊκής εταιρικής μορφής. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την απλοποίηση των διαδικασιών ίδρυσης και λειτουργίας, καθώς και τη μείωση του αντίστοιχου κόστους της προτεινόμενης υπερεθνικής εταιρικής μορφής σε σχέση με υπάρχουσες παρόμοιες εταιρικές μορφές εκτός της Ένωσης²³.

4. Λόγοι αποτυχίας θεσμοθέτησης της SPE και της SUP

4.1. Ουσιαστικοί λόγοι

Δύο ήταν τα κοινά ουσιαστικά εταιρικά ζητήματα που αποτέλεσαν αντικείμενο τριβής μεταξύ των κρατών μελών και εν τέλει οδήγησαν σε αποτυχία εισαγωγής τόσο της SPE όσο και αργότερα της SUP ως της τέταρτης ευρωπαϊκής εταιρίας: η πρόβλεψη του μηδενικού ή ενός (1) ευρώ ως ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου και η συμμετοχή των

¹⁹. Schmidt J./Teichmann C., Der Kommissionsvorschlag für eine „EU Inc.“, NZG 2026, 435.

²⁰. Βλ. Peolzig D., ZGR 2023, 572.

²¹. Βλ. την από 26.9.2017 ομιλία του Προέδρου Macron, το πλήρες κείμενο μετακλητό από: www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/09/26/initiative-pour-l-europe-discours-d-e-manuel-macron-pour-une-europe-souveraine-unie-democratique

²². Association Henri Capitant, Projet de Code européen des affaires, <https://www.henricapitant.org/actions/code-europeen-des-affaires-avant-projet-relatif-a-la-societe-europeenne-simplifiee/>

²³. d'Avout L., Das erstaunliche Projekt eines europäischen Wirtschaftsgesetzbuches, ZEuP 2019, 653 επ.

εργαζομένων στη διοίκησή τους. Επίσης προβληματική για τη θεσμοθέτηση της SPE υπήρξε και η ρύθμιση περί της δυνατότητας διαχωρισμού της πραγματικής από την καταστατική έδρα της. Περαιτέρω, η αποτυχία εισαγωγής της SUP στη θέση της SPE οφείλεται κυρίως στην ατελή εναρμόνιση σε ενωσιακό επίπεδο του οργανωτικού της συστήματος.

4.1.1. Κατάργηση του ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου

Η Πρόταση Κανονισμού για τη SPE και η Πρόταση Οδηγίας για τη SUP προέβλεπαν ότι οι υπερεθνικές αυτές εταιρικές μορφές μπορούν να ιδρυθούν και με μηδενικό ή με εταιρικό κεφάλαιο ενός (1) ευρώ. Η απουσία υποχρέωσης ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου βρίσκει το δικαιοπολιτικό της έρεισμα στην αγγλοσαξωνικής προέλευσης και κυριαρχούσα σήμερα άποψη ότι οι εταιρικοί δανειστές δεν ενδιαφέρονται για την αφηρημένη ποσότητα του εταιρικού κεφαλαίου αλλά για το διαθέσιμο ενεργητικό, τις ταμειακές ροές και τις προοπτικές της εταιρίας και σε κάθε περίπτωση αυτοί μπορούν να προστατευθούν αποτελεσματικότερα με άλλα εναλλακτικά μέσα, όπως είναι η εξασφάλιση των απαιτήσεών τους κατά της εταιρίας είτε με τη μορφή ρητρών παρακράτησης κυριότητας είτε με χορήγηση προσωπικών ασφαλειών εκ μέρους των εταίρων ή τρίτων προσώπων²⁴.

Η προτεινόμενη κατάργηση του ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου θεωρήθηκε από ορισμένες εθνικές αντιπροσωπείες ως υπέρμετρα ευνοϊκή μεταχείριση των εταίρων σε βάρος των εταιρικών δανειστών, διότι η αποτελεσματική προστασία των τελευταίων συνδέεται πρωτίστως με την εισφορά ενός ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου, το οποίο αποτελεί μια σοβαρή ένδειξη για την άσκηση της εκάστοτε επιχειρηματικής δραστηριότητας. Επίσης, η προβλεπόμενη αρχή του χωρισμού και της έλλειψης προσωπικής ευθύνης για τα εταιρικά χρέη (Trennungsprinzip), χωρίς ταυτόχρονη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, ευνοεί τους εταίρους, αφού ο κίνδυνος από τις συναλλαγές με τη SPE ή τη SUP μετατίθεται εξ ολοκλήρου στους εταιρικούς δανειστές²⁵.

Ενόψει της αναζήτησης μιας συμβιβαστικής λύσης προτάθηκε η δυνατότητα των κρατών μελών να επιβάλουν υψηλότερο του ενός (1) ευρώ ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο για εκείνες τις SPE, οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα εντός της επικράτειάς τους. Το ανώτατο όριο του ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου δεν θα μπορούσε όμως να υπερβαίνει το ποσό των οκτώ χιλιάδων (8.000,00€) ευρώ. Η προτεινόμενη ρύθμιση της σύνδεσης της απαίτησης του ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου με το κράτος επιλογής της καταστατικής έδρας της SPE δεν έγινε επίσης δεκτή από όλες τις αντιπροσωπείες των κρατών μελών, διότι περιόριζε σημαντικά τον αριθμό των επιχειρήσεων που θα επέλεγαν την νέα αυτή υπερεθνική μορφή για τη διασυνοριακή δραστηριοποίησή τους²⁶.

²⁴. Προοίμιο της Πρότασης Κανονισμού για την SPE, COM (2008) 396, επίσης σχετικά με το ρόλο του εταιρικού κεφαλαίου στο σύγχρονο εταιρικό δίκαιο βλ. *Τριανταφυλλάκη Γ.*, Το Κεφάλαιο και οι μεταβολές του στην ΑΕ, 2012, σ. 29 επ., *Τζάκα Δ.-Π.*, ό.π., σ. 103 επ.

²⁵. Για τη συγκεκριμένη επιχειρηματολογία *Τζάκα Δ.-Π.*, ό.π., σ. 110.

²⁶. Επ' αυτού *Σινανιώτη-Μαρούδη Α.*, Η Ευρωπαϊκή ιδιωτική εταιρία (Societas Privata Europaea): Δικαιοπολιτική και νομοθετική προσέγγιση, εις: Τιμητικό Τόμο (*Ρόκα Ν.*) 2012, σ. 912.

4.1.2. Συμμετοχή των εργαζόμενων

Η συμμετοχή των εργαζομένων στα διοικητικά όργανα αποτέλεσε το σημαντικότερο λόγο αποτυχίας για τη θεσμοθέτηση της SPE. Το άρθρο 34 § 1 της Πρότασης Κανονισμού του 2008 για τη SPE προέβλεπε ότι αναφορικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων η SPE υπόκειται στην έννομη τάξη του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα. Η εν λόγω γενική ρύθμιση ίσχυε για την ίδρυση της SPE εκ του μηδενός, για τις περιπτώσεις της διασυνοριακής μεταφοράς της έδρας της, καθώς και για την ίδρυσή της μέσω διασυνοριακής συγχώνευσης²⁷. Από το άλλο μέρος, όπως προαναφέρθηκε, η Πρόταση Κανονισμού για τη SPE προέβλεπε ότι η καταστατική έδρα και η κεντρική διοίκηση της SPE μπορεί να βρίσκονται σε διαφορετικά κράτη μέλη. Η δυνατότητα διαχωρισμού της πραγματικής από την καταστατική έδρα αποτελούσε κομβικό σημείο για την καταστρατήγηση του θεσμού της συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της SPE, που για ορισμένα κράτη μέλη έχει μέγιστη σημασία για ποικίλους λόγους. Οι ιδρυτές μιας SPE θα μπορούσαν να επιλέξουν η κεντρική διοίκηση να βρίσκεται σε κράτος μέλος, όπου η συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση της εταιρίας δεν είναι υποχρεωτική και να απασχολούν εκεί τους εργαζόμενους, ενώ η καταστατική έδρα να βρίσκεται σε κράτος μέλος όπου η συμμετοχή των εργαζομένων είναι υποχρεωτική²⁸.

4.1.3. Διαχωρισμός της πραγματικής από την καταστατική έδρα

Σε αντίθεση με τον Κανονισμό για την SE, όπου η καταστατική έδρα και η κεντρική διοίκηση πρέπει να βρίσκονται στον ίδιο τόπο²⁹, ο ενωσιακός νομοθέτης παρείχε τη δυνατότητα στους εταίρους της SPE είτε κατά τη σύνταξη του καταστατικού είτε αργότερα με τροποποίησή του να προβλέπουν με σχετική ρύθμιση διαφορετικό τόπο καταστατικής έδρας και διαφορετικό τόπο πραγματικής διοίκησης της εταιρίας. Έτσι, η καταστατική έδρα μιας SPE θα μπορούσε να μη βρίσκεται στο ίδιο κράτος μέλος με την κεντρική διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή της. Η πρόβλεψη της δυνατότητας μη συνύπαρξης καταστατικής και πραγματικής έδρας της SPE επέτρεπε στους εταίρους να επιλέγουν την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους που θεωρούσαν συμφερότερη³⁰. Από το άλλο μέρος, μέσω αυτής της πρόβλεψης καταργείτο το δικαίωμα ενός κράτους μέλους να απαιτεί τη σύμπτωση πραγματικής και καταστατικής έδρας της SPE³¹.

4.2. Νομοτεχνικοί Λόγοι

4.2.1. Επιλεγείσα νομική βάση για την SPE

²⁷. Αναλυτικά Τζάκα Δ.-Π., ό.π., σ. 218 επ.

²⁸. Για το ζήτημα της καταστρατήγησης του θεσμού της συμμετοχής των εργαζομένων και τις προτάσεις των κρατών μελών για την αναμόρφωση των σχετικών διατάξεων της Πρότασης Κανονισμού για τη SPE Σινανιώτη-Μαρούδη Α., ό.π., σ. 919.

²⁹. Άρθρο 61 Κανονισμού αριθ. 1435/2003.

³⁰. Σινανιώτη- Μαρούδη Α., ό.π., 912, Νούσια Κ., Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (Societas Privata Europaea), ΔΕΕ 2010, 536, Παπαδημόπουλο Ι., Η Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία "Societas Privata Europea" Μια πρώτη προσέγγιση του σχεδίου κανονισμού της 25.6.2008, ΧρΠΔ 2009, 91.

³¹. Αναλυτικά Τζάκα Δ.-Π., ό.π., σ. 85 επ.

Ως νομική βάση της Πρότασης Κανονισμού για την SPE είχε επιλεγεί η διάταξη του άρθρου 352 ΣΛΕΕ, όπως είχε γίνει και για τη θεσμοθέτηση των τριών άλλων ευρωπαϊκών εταιριών, δηλαδή της Ευρωπαϊκής Εταιρίας, του Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικού Σκοπού και της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρίας³². Ωστόσο, αυτή η επιλογή του ενωσιακού νομοθέτη για την υιοθέτηση της SPE, δεν ήταν δυνατόν να τελεσφορήσει, διότι η νομική βάση της διάταξης του άρθρου 352 ΣΛΕΕ απαιτεί ομοφωνία των κρατών μελών στο Συμβούλιο³³. Η ομοφωνία στην προκειμένη περίπτωση ήταν δύσκολο να επιτευχθεί κυρίως στο ακανθώδες ζήτημα της συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της SPE σε συνδυασμό με τη δυνατότητα διαχωρισμού της καταστατικής από την πραγματική έδρα³⁴. Κατά συνέπεια για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην εσωτερική αγορά θα έπρεπε να εξευρεθεί ένα «ευφύες ρυθμιστικό πλαίσιο» σε ενωσιακό επίπεδο, που αφενός θα στόχευε στην εξασφάλιση της αναγκαίας ομοιομορφοποίησης των κανόνων για την ίδρυση και λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων εντός της εσωτερικής αγοράς και αφετέρου θα διαφύλαττε τη ρυθμιστική ευελιξία των χαρακτηριστικών που διέπουν τις εταιρικές σχέσεις στις κλειστές κεφαλαιουχικές εταιρίες με βάση τις εθνικές νομοθεσίες³⁵.

4.2.2. Επιλεγείσα νομική βάση για τη SUP

Για τη θεσμοθέτηση της SUP είχε επιλεγεί η νομοθετική πράξη της Οδηγίας, η οποία έχει ως νομική βάση τη διάταξη του άρθρου 50 § 2 στοιχ. στ' ΣΛΕΕ. Σύμφωνα δε με τη διάταξη του άρθρου 50 § 1 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 294 § 2 ΣΛΕΕ και 16 § 4 Συνθήκης Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΕΕ) για την έκδοση της Οδηγίας απαιτείται ειδική πλειοψηφία και όχι ομοφωνία των κρατών μελών στο Συμβούλιο³⁶. Η επιλογή αυτή αποσκοπούσε στο ότι ένα ή και περισσότερα κράτη μέλη δεν θα μπορούσαν να εμποδίσουν την έκδοση της Οδηγίας για τη θεσμοθέτηση της SUP³⁷, όπως συνέβη με τη SPE εξαιτίας της απαιτούμενης ομοφωνίας για την έκδοση του Κανονισμού. Ωστόσο η διάταξη του άρθρου 50 § 2 στοιχείο στ' της ΣΛΕΕ αμφισβητήθηκε για το αν αποτελούσε την ενδεδειγμένη νομική βάση για την εισαγωγή της SUP ή αν αυτή επιλέχθηκε αποκλειστικά και μόνον για να παρακαμφθεί η διαδικασία της ομοφωνίας των κρατών μελών στο Συμβούλιο, που απαιτεί η διάταξη του άρθρου 352 ΣΛΕΕ³⁸. Η κριτική αυτή είναι ορθή ως προς την επισήμανση ότι η νομική βάση του άρθρου 50 ΣΛΕΕ δεν

³². Σινανιώτη-Μαρούδη Α., ό.π., σ. 905.

³³. Poelzig D., ZGR 2023, 581.

³⁴. Hommelhoff P., Die vereinfachte Einmann-Gesellschaft (SMC): Eine Alternative zur SPE?, AG 2013, 211.

³⁵. Teichmann Ch., Einsatzmöglichkeiten der Societas Unius Personae, in: Lutter M.-Koch J. (Hrsg.), Societas Unius Personae (SUP), 2015, σ. 61 επ.

³⁶. Από 1.11.2014 εγκαταλείφθηκε η αρχή της στάθμισης των ψήφων των κρατών μελών (κατώτατο όριο περίπου 70% των ψήφων) για τη λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία και εισήχθη η αρχή της διπλής πλειοψηφίας των κρατών μελών και του πληθυσμού της Ένωσης, βάσει της οποίας η απόφαση λαμβάνεται με ποσοστό 55% του αριθμού των κρατών μελών και 65% του πληθυσμού.

³⁷. Ήδη στις 28.5.2015 κατά της συμβιβαστικής Πρότασης Οδηγίας ψήφισαν Γερμανία, Αυστρία, Βέλγιο, Σουηδία και Ισπανία, που όμως δεν μπορούσαν να διαμορφώσουν την απαιτούμενη μειοψηφία σύμφωνα τη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 4 ΣΕΕ, ώστε να εμποδίσουν την έκδοσή της από το Συμβούλιο.

³⁸. Βλ. Drygala T., EuZW 2014, 492, Wicke H., ZIP 2014, 1417.

καταλαμβάνει την περίπτωση, κατά την οποία μια SUP θα ιδρυόταν από ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο που έχει την έδρα/κατοικία του εντός του κράτους καταχώρισης και θα παρέμεινε σε αυτό, χωρίς ποτέ να αναπτύξει ευρωπαϊκό διασυνοριακό δεσμό. Πράγματι στην περίπτωση αυτή πρόκειται για καταστρατήγηση της δευτερογενούς ελευθερίας εγκατάστασης³⁹.

5. Η Ευρωπαϊκή Απλοποιημένη Εταιρία (Societas Europaea Simplificata - “SES”) ως νέα εναλλακτική πρόταση

5.1. Σχέδιο ρύθμισης

Η μη ευόδωση των νομοθετικών πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εισαγωγή κατά πρώτον της SPE και στη συνέχεια της SUP, ως κλειστών ευρωπαϊκών κεφαλαιουχικών εταιριών, στάθηκε η αφορμή, ώστε το έτος 2017 η Γαλλική Ένωση Νομικών (Association Henri Capitant) στο πλαίσιο επεξεργασίας του φιλόδοξου προγράμματος θεσμοθέτησης ενός «Ευρωπαϊκού Εμπορικού Κώδικα» να εκπονήσει νέο ρυθμιστικό σχέδιο (εφεξής: Σχ-SES)⁴⁰ ως εναλλακτική πρόταση για την εισαγωγή μιας απλοποιημένης ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής Εταιρίας στο πρότυπο της γαλλικής «Société par Actions Simplifiée» (εφεξής: SAS) με την ονομασία «Société Européenne Simplifiée» ή «Societas Europaea Simplificata» και τη σύντμηση “SES” (εφεξής: SES). Το σχέδιο αυτό εκπονήθηκε από οκταμελή (8) ομάδα ειδικών, εκ των οποίων τα πέντε μέλη ήταν Γάλλοι, δύο Γερμανοί και ένα Ισπανός. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στις 12.11.2020 στο πλαίσιο εργασιών της κοινής Γαλλογερμανικής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης. Το Σχ-SES δημοσιεύτηκε στις αρχές του 2021 στη γαλλική και γερμανική γλώσσα⁴¹. Παράλληλα, η Ανώτατη Νομική Επιτροπή του Οικονομικού Κέντρου του Παρισιού (Haut Comité Juridique de la Place Financière de Paris - HCJP) εξέδωσε μια άλλη έκθεση για τη SES, η οποία όμως δεν περιέχει συγκεκριμένες ρυθμίσεις, παρά μόνον δικαιολογικές προτάσεις⁴². Για λόγο αυτό δεν αποκτά και νομική σημασία⁴³.

Η ανωτέρω ομάδα ειδικών διαπίστωσε ότι και μετά την αποτυχία εισαγωγής της SPE και της SUP εξακολουθεί να υφίσταται ανάγκη για την υιοθέτηση μιας απλοποιημένης ευρωπαϊκής εταιρικής μορφής για τις μικρές κεφαλαιουχικές εταιρίες, ώστε αυτές να γίνουν πραγματικά ανταγωνιστικές στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον και να προσελκύουν ευκολότερα ξένους επενδυτές. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την εισαγωγή της προτεινόμενης SES, κύριο πλεονέκτημα της οποίας αποτελούν οι απλοποιημένες

³⁹. Omlor S., NZG 2014, 1138, Schmidt J., GmbHR 2014, R 129, Ries P., NZG 2014, 569.

⁴⁰. Το πλήρες κείμενο του σχεδίου της ομάδας εργασίας της Association Henri Capitant για την εισαγωγή της SES, μετακλητό από: https://henricapitant.de/content/wb/media/Ceda/TexteDe/Avant-projet_Gesellschaftsrecht_DE_FR.pdf

⁴¹. Βλ. υποσημ. 39.

⁴². Rapport sur la société européenne simplifiée, μετακλητό από: https://www.banque-france.fr/system/files/2023-10/rapport_40_f.pdf

⁴³ Βλ. Jung S./Haag A.-K., Die Societas Europaea Simplificata (SES) als Bereicherung für deutsches Unternehmen?, GPR 2023, 169, 170.

διαδικασίες σύστασης και λειτουργίας της, καθώς και η ευρείας έκτασης καταστατική ελευθερία στις εσωτερικές σχέσεις⁴⁴.

Η SES θα μπορεί να ιδρυθεί από έναν ή περισσότερους εταίρους. Προβλέπεται ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο δώδεκα χιλιάδες (12.000€) ευρώ και διέπεται στην οργανωτική της δομή από ενωσιακό δίκαιο. Ωστόσο για ζητήματα εσωτερικής λειτουργίας, διαδικασίας ίδρυσης και για τη μεταβίβαση των μεριδίων, εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους ίδρυσής της και ειδικότερα οι εθνικές διατάξεις που αναφέρονται στη σχετιζόμενη εταιρική μορφή. Στο ελληνικό δίκαιο σχετιζόμενη εταιρική μορφή με τη SES θα αποτελέσει η ΙΚΕ, η οποία προτάσσεται έναντι της ΕΠΕ για πολλούς λόγους⁴⁵. Όργανο διεύθυνσης της SES είναι ένας ή περισσότεροι διαχειριστές. Για την προστασία των εταίρων της μειοψηφίας προβλέπονται ρυθμίσεις αναγκαστικού δικαίου, ενώ για τις εσωτερικές σχέσεις κυριαρχεί καταστατική ελευθερία. Επίσης το ζήτημα της συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της SES, που κατά τις συζητήσεις για τη θεσμοθέτηση της SUP και της SPE αποτέλεσε μαζί με την πρόβλεψη μηδενικού εταιρικού κεφαλαίου αζεπέραστο εμπόδιο, επιλύεται στη SES μέσω σχετικής πρόβλεψης που παραπέμπει στην εφαρμογή του εθνικού δικαίου της πραγματικής έδρας. Συγκεκριμένα, εφαρμοστέες διατάξεις για τη συμμετοχή των εργαζομένων ορίζονται οι διατάξεις του κράτους μέλους στο οποίο η SES έχει την πραγματική της έδρα. Από την προτεινόμενη αυτή ρύθμιση προκύπτει ότι η θεωρία της πραγματικής έδρας θα εξακολουθεί να έχει ερείσματα στο ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο. Η στοχοθεσία και τα γενικά χαρακτηριστικά της SES απαντώνται και στην Πρόταση Κανονισμού για τη SPE, ώστε από μέρος της θεωρίας ήδη αξιολογείται ως νέα εκδοχή της SPE με την ονομασία “SPE 2.0”⁴⁶.

5.2. Νομοτεχνική προσέγγιση για τη θεσμοθέτηση της SES

5.2.1. Επιλεγείσα νομική βάση

Στο Σχ-SES δεν αναφέρεται αν νομική βάση για τη θεσμοθέτηση της SES θα αποτελέσει το άρθρο 352 ΣΛΕΕ για την έκδοση Κανονισμού ή το άρθρο 50 ΣΛΕΕ για την έκδοση Οδηγίας⁴⁷. Για τη SPE είχε επιλεγεί ως νομική βάση της Πρότασης Κανονισμού το άρθρο 352 ΣΛΕΕ, ενώ για τη SUP ως νομική βάση της Πρότασης Οδηγίας είχε επιλεγεί το άρθρο 50 § 2 στοιχείο στ’ της ΣΛΕΕ. Ωστόσο και οι δύο επιλογές του ενωσιακού νομοθέτη, για τους προαναφερόμενους λόγους⁴⁸, απέτυχαν. Επομένως, μετά και την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε., θα πρέπει να υιοθετηθεί μια άλλη λύση, εγγύτερη στα δίκαια των κρατών μελών της ηπειρωτικής Ευρώπης, καθότι οι προτάσεις για την θεσμοθέτηση της SPE και της SUP περιείχαν κατά ένα μεγάλο μέρος διατάξεις του αγγλοσαξονικού δικαίου⁴⁹.

⁴⁴. Gruber/Herrmann/Lehmann/Schulze/Teichmann, Harmonisierung des deutschen und französischen Wirtschaftsrechts, EuZW 2021, 413.

⁴⁵. Γενικά για τα πλεονεκτήματα της ΙΚΕ έναντι της ΕΠΕ στις συναλλαγές, Σπυρίδωνος Α., Δίκαιο ΙΚΕ & ΕΠΕ, 4η εκδ., 2020, σ. 4 επ.

⁴⁶ Βλ. Verse D., Das Projekt einer Société Européenne Simplifiée (SES), GPR, 2021, 271, 273.

⁴⁷ Βλ. Jung S./Haag A.-K., GPR 2023, 171, Verse D., GPR 2021, 274.

⁴⁸. Βλ. ανωτέρω υπό II.

⁴⁹. Έτσι η Poelzig D., ZGR 2023, 608, επί παραδείγματι η Πρόταση Κανονισμού για τη SPE αποκαλούνταν “Rule Britannia”.

Ενόψει της αναγκαιότητας για τη δημιουργία ενός ενιαίου έννομου καθεστώτος τουλάχιστον ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά της SES, χωρίς να απαιτείται ομοφωνία των κρατών μελών, υποστηρίζεται ότι νομική βάση της SES θα αποτελέσει η έκδοση κανονισμού κατά τη διαδικασία της ενισχυμένης συνεργασίας σύμφωνα με τα άρθρα 20 ΣΕΕ και 329 ΣΛΕΕ⁵⁰. Ήδη, στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου, η έκδοση κανονισμών με τις διατάξεις περί ενισχυμένης συνεργασίας εφαρμόστηκε επιτυχώς⁵¹. Ωστόσο, θα πρέπει να τονισθεί ότι, κατά το άρθρο 20 § 2 ΣΕΕ, η απόφαση με την οποία εγκρίνεται ενισχυμένη συνεργασία εκδίδεται από το Συμβούλιο ως έσχατη λύση, εφόσον αυτό διαπιστώσει ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι της συνεργασίας δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσα σε εύλογο χρόνο από την Ένωση στο σύνολό της⁵². Ο Κανονισμός που εκδίδεται με τη διαδικασία της ενισχυμένης συνεργασίας δεν ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη, παρά μόνον στα συμμετέχοντα και τα οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον εννέα⁵³.

Από την εμπειρία των πολυετών αποτυχημένων προσπαθειών για την υιοθέτηση εν πρώτοις της SPE και κατόπιν της SUP συνάγεται το συμπέρασμα ότι η νομική βάση της ενισχυμένης συνεργασίας, σύμφωνα με τα άρθρα 20 ΣΕΕ και 329 ΣΛΕΕ, αυξάνει τις πιθανότητες θεσμοθέτησης της SES⁵⁴. Και τούτο, διότι το άρθρο 329 ΣΛΕΕ προβλέπει ότι τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν μεταξύ τους ενισχυμένη συνεργασία για την θεσμοθέτηση της SES θα απευθυνθούν με αίτησή τους στην Επιτροπή, καθορίζοντας τους επιδιωκόμενους στόχους⁵⁵. Ωστόσο, για την ευόδωση της προτεινόμενης πρότασης ενισχυμένης συνεργασίας απαιτείται η έγκριση από την Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το άρθρο 330 ΣΛΕΕ ορίζει ότι δικαίωμα ψήφου έχουν μόνον τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία⁵⁶. Κατά συνέπεια, η απαιτούμενη ομοφωνία αποτελείται μόνον από τις ψήφους των αντιπροσώπων των συμμετεχόντων κρατών μελών. Τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη μπορούν εκ των υστέρων να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του εκδοθέντος Κανονισμού με τη διαδικασία της ενισχυμένης συνεργασίας (άρθ. 20 § 1 περ. 2 ΣΕΕ)⁵⁷. Επίσης ένα κράτος μέλος που συμμετέχει στην ενισχυμένη συνεργασία μπορεί να αποχωρήσει με τη συναίνεση των υπολοίπων κρατών μελών. Σε μια τέτοια περίπτωση ζήτημα μπορεί να δημιουργηθεί, μόνον εάν με την αποχώρηση κράτους μέλους μειώνεται ο αριθμός των εναπομενόντων κρατών μελών κάτω των εννέα. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, εφόσον

⁵⁰ Βλ. Jung S./Haag A.-K., GPR 2023, 170, Verse, D., GPR 2021, 274.

⁵¹ Βλ. Κανονισμός (ΕΕ) αρ. 1259/2010 του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμόσιμο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό (Ρώμη ΙΙΙ), Κανονισμός (ΕΕ) αρ. 1257/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της δημιουργίας ενιαίου καθεστώτος προστασίας των ευρεσιτεχνιών, Κανονισμοί (ΕΕ) αρ. 2016/1103 και αρ. 2016/1103 του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και καταχωρισμένων συντρόφων.

⁵² Μπόσκοβιτς Κ., σε: Συνθήκη της Λισσαβόνας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2020, (ΣΕΕ) άρθρ. 20 αρ. 12.

⁵³ Μπόσκοβιτς Κ., σε: Συνθήκη της Λισσαβόνας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2020, (ΣΕΕ) άρθρ. 20 αρ. 11.

⁵⁴ Jung S./Haag A.-K., GPR 2023, 170, Trinks J., Gesellschaftsrechtliche Wahlverwandtschaften: französische SAS und europäische SES, ZEuP 2023, 83, 88.

⁵⁵ Μπόσκοβιτς Κ., σε: Συνθήκη της Λισσαβόνας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2020, (ΣΛΕΕ) άρθρ. 329 αρ. 1-2.

⁵⁶ Το άρθρο 330 ΣΛΕΕ επαναλαμβάνει τη ρύθμιση του άρθρου 20 παρ. 3 ΣΕΕ.

⁵⁷ Μπόσκοβιτς Κ., σε: Συνθήκη της Λισσαβόνας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2020, (ΣΕΕ) άρθρ. 20 αρ. 5.

δεν τελεσφορήσει και η προσπάθεια αυτή για την υιοθέτηση μιας απλοποιημένης ευρωπαϊκής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, η Γαλλία και η Γερμανία μπορεί να υιοθετήσουν μια γαλλογερμανική απλοποιημένη εταιρική μορφή, βάσει διμερούς σύμβασης⁵⁸. Εκ των υστέρων θα μπορεί οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να προσχωρήσει στη διμερή σύμβαση και να υιοθετήσει την SES⁵⁹.

5.2.2. Νομοτεχνική διάρθρωση

Το Σχ-SES από νομοτεχνικής άποψης είναι προσανατολισμένο στο γαλλικό νόμο για την *société par actions simplifiée* (SAS)⁶⁰. Χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες και περιλαμβάνει συνολικά είκοσι οκτώ (28) ρυθμίσεις⁶¹. Η πρώτη ενότητα (άρθρα 1.1.1. – 1.1.2.) περιέχει γενικές διατάξεις για την ονομασία, την περιορισμένη ευθύνη των εταίρων, το χαρακτηρισμό των εταιρικών μεριδίων και τη δυνατότητα υιοθέτησης της SES από περισσότερα κράτη μέλη, εκτός της Γαλλίας και Γερμανίας, το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο και τη σύνδεση της SES με μια συγκεκριμένη κλειστή εταιρική μορφή περιορισμένης ευθύνης του κάθε κράτους μέλους⁶². Η δεύτερη ενότητα (άρθρα 2.1.1. – 2.1.6) περιλαμβάνει αποκλειστικά και μόνον διατάξεις που διέπουν τη διαδικασία ίδρυσης της SES. Η τρίτη ενότητα περιλαμβάνει διατάξεις για τη διοικητική οργάνωση και την εσωτερική λειτουργία της SES, καθώς και για τα δικαιώματα των εταίρων. Η τέταρτη ενότητα (άρθρα 4.1.1.-4.1.5.) περιέχει διατάξεις για τη διανομή κερδών, την αύξηση και μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, τη μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων και το μετασχηματισμό της SES.

5.3. Νομική φύση της SES

Η SES είναι κεφαλαιουχική εταιρία με νομική προσωπικότητα που ιδρύεται από έναν ή περισσότερους εταίρους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Οι εταίροι ευθύνονται για τα εταιρικά χρέη μέχρι του ποσού της συμμετοχής τους στο εταιρικό κεφάλαιο, το οποίο χωρίζεται σε ίσα τμήματα, τα εταιρικά μερίδια. Τα εταιρικά μερίδια δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές. Περαιτέρω, όπως και στην περίπτωση της SUP⁶³, το ίδιο ζήτημα τίθεται και για την SES, αν δηλαδή αυτή αποτελεί μια εναλλακτική εθνική ή μια ευρωπαϊκή εταιρική μορφή. Ο προβληματισμός αυτός εκκινεί

⁵⁸ Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η από 4.2.2010 διμερής γαλλογερμανική σύμβαση περί της επιλογής της περιουσιακής αυτοτέλειας για τη ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, βλ. Gruber/Herrmann/Lehmann/Schulze/Teichmann, EuZW 2021, 413,414.

⁵⁹ Verse D., GPR 2021, 273.

⁶⁰ Η *société par actions simplifiée* (SAS) εισήχθη στη Γαλλία το έτος 1994 ως ευέλικτη κεφαλαιουχική εταιρική μορφή, κατάλληλη για την άσκηση μικρομεσαίας επιχείρησης, βλ. Jeantin M., *Les associés de la société par actions simplifiée*, Rev. soc. 1994, 223.

⁶¹ Η SES περιλαμβάνει 20 ρυθμίσεις (L. 227-1 έως L 227-20 Code de commerce), βλ. Trinks J., ZEuP 2023, 109.

⁶² Από τεχνικής άποψης στην Πρόταση Κανονισμού για την εισαγωγή της SPE και στην Πρόταση Οδηγίας για τη SUP προβλέπονταν Παραρτήματα στα οποία απαριθμούνταν οι εταιρικές μορφές περιορισμένης ευθύνης των κρατών μελών, το δίκαιο των οποίων θα εφαρμόζοταν στις υπερεθνικές αυτές μορφές.

⁶³ Στο αγγλικό κείμενο της Πρότασης Οδηγίας για τη SUP χρησιμοποιείτο η φράση “separate company law form”, στο γαλλικό η φράση “une forme juridique distincte” και στο γερμανικό κείμενο η φράση “eigene Gesellschaftsrechtsform”, βλ. αιτιολογική σκέψη 10 και στις δύο εκδοχές της Πρότασης Οδηγίας.

από το γεγονός ότι η SES αποκτά ικανότητα δικαίου και κατ' επέκταση νομική προσωπικότητα με την καταχώρισή της στο εμπορικό μητρώο του κράτους ίδρυσης.

Η πλήρης αναγνώριση του έννομου καθεστώτος (statut) της SES από τα άλλα κράτη μέλη επέρχεται είτε με την έκδοση Κανονισμού ή Οδηγίας, οπότε στην τελευταία περίπτωση το κάθε κράτος μέλος θα μεταφέρει την Οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη με την ψήφιση σχετικού νομοθετήματος. Αν, όμως, εκδοθεί Κανονισμός με τη διαδικασία της ενισχυμένης συνεργασίας τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη δεν δεσμεύονται για την αναγνώριση της SES ως μιας υπερεθνικής εταιρικής μορφής. Ωστόσο, στην περίπτωση αυτή τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη έχουν υποχρέωση να αναγνωρίσουν την ικανότητα δικαίου της SES στο έδαφός τους, κατ'εφαρμογή των άρθρων 49 και 54 ΣΛΕΕ, βάσει του ενωσιακού δικαιώματος εγκατάστασης των εταιριών⁶⁴.

Περαιτέρω δεν είναι υποχρεωτική οποιαδήποτε νομοτεχνική επέμβαση στα υφιστάμενα εθνικά νομοθετήματα για τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης⁶⁵. Τα κενά που θα παρουσιάζονται στο αυτοτελές νομοθέτημα για την SES ως μιας εναλλακτικής κεφαλαιουχικής εταιρικής μορφής μπορούν να συμπληρώνονται μέσω της εφαρμογής του δικαίου που διέπει τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα. Θα πρέπει να επιλεγθεί και να αναφέρεται στο καταστατικό της SES ποια είναι η σχετιζόμενη εθνική εταιρική μορφή. Στην ελληνική έννομη τάξη θα πρέπει το θεσμικό πλαίσιο της SES να σχετίζεται με αυτό της ΙΚΕ.

5.4. Εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη που αναφέρεται στη διάταξη του άρθρου 1.1.2. του Σχ-SES για την ενιαία αντιμετώπιση βασικών νομικών ζητημάτων της SES πρέπει να περιοριστεί η παραπομπή στα εθνικά δίκαια των κρατών μελών. Υπό την παραδοχή αυτή η ανωτέρω διάταξη ορίζει ότι για τα ζητήματα που ρυθμίζονται στο Σχ-SES αποκλείεται η εφαρμογή διατάξεων έννομης τάξης κράτους μέλους. Ωστόσο, η εισαγωγή ενιαίας αυτόνομης ενωσιακής ρύθμισης ως προς το σύνδεσμο παραπομπής στις εθνικές νομοθεσίες δεν είναι εφικτή για όλα τα ζητήματα. Το Σχ-SES τουλάχιστον για το αμφισβητούμενο ζήτημα της συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της SES υιοθετεί τη μη σύμπτωση καταστατικής και πραγματικής έδρας. Κατά συνέπεια, η αποδοχή της πραγματικής έδρας ως κρίσιμος σύνδεσμος για τη ρύθμιση του ζητήματος της συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της SES, δημιουργεί ανασφάλεια στις συναλλαγές με την SES. Η δε διάταξη του άρθρου 26 παρ. 1 στοιχ. α' και β' της κωδικοποιημένης Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου δεν προβλέπει τη δημοσιοποίηση στοιχείων σχετικά με την πραγματική έδρα της εταιρίας, παρά μόνον πληροφορίες για την καταστατική έδρα. Ήδη στην Πρόταση της ψηφιακής – Οδηγίας προβλέπεται ότι στο μέλλον θα πρέπει να δημοσιοποιείται τόσο η καταστατική όσο και η πραγματική έδρα μιας εμπορικής εταιρίας, εφόσον βρίσκονται σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη⁶⁶.

Περαιτέρω στο Σχ-SES δεν προβλέπεται Παράρτημα στο οποίο να απαριθμούνται οι σχετιζόμενες με τη SES εταιρικές μορφές περιορισμένης μορφής των κρατών μελών. Η

⁶⁴. Verse D., GPR 2021, 275.

⁶⁵. Γενικά για την άρνηση των κρατών μελών να αποδέχονται νομοτεχνικές παρεμβάσεις στις υφιστάμενες εταιρικές μορφές *Teichmann Ch.*, ZRP 2013, 171.

⁶⁶. Άρθρο 14 στοιχ. β' και μ' Πρότασης Οδηγίας, com (2023) 177 final.

παράλειψη αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι το Σχ-SES έλαβε υπόψη κυρίως το νομικό πλαίσιο της γαλλικής SAS και δευτερευόντως της γερμανικής GmbH⁶⁷, ενόσω σημείο εκκίνησης κατά τη σύνταξη του αποτέλεσε η βούληση της Γαλλίας και της Γερμανίας να εισαγάγουν τη SES ακόμη και με διμερή σύμβαση, εάν δεν τελεσφορήσει η έκδοση σχετικού ενωσιακού νομοθετήματος⁶⁸.

Ως εκ τούτου δεν είναι υποχρεωτική οποιαδήποτε νομοτεχνική επέμβαση στα υφιστάμενα εθνικά νομοθετήματα για τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης. Τα κενά που θα παρουσιάζονται στο αυτοτελές νομοθέτημα για την SES, ως μια εναλλακτική κεφαλαιουχική εταιρική μορφή, μπορούν να συμπληρώνονται μέσω της εφαρμογής του δικαίου της επιλεγθείσας εταιρίας περιορισμένης ευθύνης από το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα. Στην κατεύθυνση αυτή πρέπει να επισημανθεί ότι αρκετές διατάξεις του δικαίου της ΙΚΕ συγκλίνουν σε πολλά ζητήματα με τις προτεινόμενες ενωσιακές διατάξεις για την SES⁶⁹. Κατά συνέπεια, αν υιοθετηθεί η SES, ως τέταρτη ευρωπαϊκή εταιρική μορφή, για την καταχώρισή της στην Ελλάδα θα εφαρμόζεται το δίκαιο της ΙΚΕ, η οποία θα αποτελεί τη σχετιζόμενη εθνική εταιρική μορφή, προκειμένου να εφαρμόζονται οι διατάξεις της για τη συμπλήρωση και την κάλυψη των κενών του ρυθμιστικού πλαισίου της SES.

Ωστόσο, η έκδοση κανονισμού κατά τη διαδικασία της ενισχυμένης συνεργασίας σύμφωνα με τα άρθρα 20 ΣΕΕ και 329 ΣΛΕΕ δεν μπορεί να αποτελέσει αποδεκτή νομική βάση για τη θεσμοθέτηση της SES, διότι δεν θα ισχύει εξ αρχής σε όλα τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια το πρόβλημα για την επιλογή της κατάλληλης νομικής βάσης παραμένει στην Ε.Ε., γεγονός που δυσχεραίνει τη θεσμοθέτηση μιας ενιαίας απλοποιημένης ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας για την άσκηση μικρομεσαίας επιχείρησης εντός του ενωσιακού χώρου.

6. Το Εταιρικό Νομικό Πλαίσιο του 28ου Καθεστώτος (28th regime) - «EU Inc.» - νέα προτεινόμενη ευρωπαϊκή κεφαλαιουχική εταιρία

6.1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μέσω εισαγωγής ενιαίας ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας

Η επιλογή μιας συγκεκριμένης νομοθετικής τεχνικής για τη στήριξη καινοτόμων εταιριών εντός της Ένωσης επανήλθε στο προσκήνιο με τις εκθέσεις του Mario Draghi με θέμα «Το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας»⁷⁰ και του Enrico Letta⁷¹ με θέμα «Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά», με τις οποίες και οι δύο ειδικοί ζήτησαν τη

⁶⁷. Αναλυτικά Trinks J., ZEuP 2023, 100 επ.

⁶⁸. Jung S./Haag A.-K., GPR 2023, 170.

⁶⁹. Για παράδειγμα στην ΙΚΕ προβλέπονται ο τύπος του ιδιωτικού εγγράφου για την κατάρτιση του καταστατικού, η χρήση πρότυπου καταστατικού, δυνατότητα σύνταξης του σε άλλη επίσημη γλώσσα της Ε.Ε., μη σύμπτωση καταστατικής και πραγματικής έδρας και η λήψη αποφάσεων χωρίς συνέλευση του εταίρου, αναλυτικά για τα χαρακτηριστικά της ΙΚΕ βλ. Περάκη, Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (ΙΚΕ), 2η εκδ., 2013, σελ. 8 επ.

⁷⁰. Βλ. υποσημ. 1.

⁷¹. Βλ. υποσημ. 2.

θεσμοθέτηση μιας «ενιαίας απλοποιημένης ευρωπαϊκής κεφαλαιουχικής εταιρίας», ενώ το ρυθμιστικό σχέδιο της SES δεν έχει μέχρι σήμερα αποσυρθεί.

Την 18^η Μαρτίου 2026 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε (18-03-2026) την Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το Εταιρικό Νομικό Πλαίσιο του 28ου Καθεστώτος - «EU Inc.»⁷². Πρόκειται για την εισαγωγή νέας εναρμονισμένης νομικής μορφής κεφαλαιουχικής εταιρίας (στο εξής: EU Inc.), που θα προβλέπεται στην έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους, με σκοπό την παροχή καλύτερων συνθηκών για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και καλύτερων ευκαιριών ανάπτυξης και επέκτασης στην Ε.Ε., καθώς και την ενθάρρυνση περισσότερων επενδύσεων σε εταιρίες της Ε.Ε., ιδίως σε νεοφυείς επεκτεινόμενες επιχειρήσεις⁷³.

Με αυτές τις συνθήκες και ευκαιρίες, η Πρόταση Κανονισμού αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τόσο των εταιριών όσο και της οικονομίας της Ε.Ε. και στη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς. Ωστόσο, προβληματισμός γεννάται ως προς το εάν η EU Inc. θα αποτελέσει μια αυτόνομη ευρωπαϊκή εταιρική μορφή, ή μια εθνική εταιρική μορφή, που μπορεί να δραστηριοποιείται σε όλα τα κράτη μέλη, εφόσον έχει υιοθετήσει εκείνα τα στοιχεία που εναρμονίζονται με το ενωσιακό δίκαιο.

6.2. Νομική βάση

Η Πρόταση Κανονισμού για την EU Inc.⁷⁴ βασίζεται στο άρθρο 114 της ΣΛΕΕ, το οποίο εξουσιοδοτεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εκδίδουν μέτρα για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Το ΔικΕΕ έχει αναγνωρίσει ότι η χρήση του άρθρου 114 της ΣΛΕΕ απαιτεί μια πράξη να επιδιώκει την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών, αντί να αφήνει αμετάβλητες τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες⁷⁵. Στο πλαίσιο αυτό, η εν θέματι Πρόταση Κανονισμού εισάγει μια εναρμονισμένη εταιρική μορφή, την EU Inc., η οποία θα προβλέπεται στην έννομη εθνική τάξη κάθε κράτους μέλους και θα διέπεται από εναρμονισμένους κανόνες τους οποίους οι ιδρυτές μπορούν να επιλέξουν να χρησιμοποιούν σε οποιοδήποτε κράτος μέλος⁷⁶.

Η επιλογή της νομικής βάσης του άρθρου 114 της ΣΛΕΕ εγείρει σημαντικές αμφισβητήσεις στο πλαίσιο του ενωσιακού δικαίου⁷⁷, διότι η θεσμοθέτηση της EU Inc. δεν ερείδεται σε εναρμόνιση κανόνων, αλλά μάλλον στη δημιουργία ενός πρόσθετου,

⁷². COM/2026/321 final.

⁷³. Ασκηθείσα κριτική ως προς την ιεράρχηση των στόχων της Πρότασης Κανονισμού από τους Hommelhoff P./Goll V./Stern A., *Investition vor Innovation? Zur Schieflage des Kommissionsvorschlages für eine 28. Rechtsform*, NZG 2026, 625.

⁷⁴. Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Εταιρικό Νομικό Πλαίσιο του 28ου Καθεστώτος - «EU Inc.», COM(2026) 321 final.

⁷⁵. Υπόθεση C-66/04, *Ηνωμένο Βασίλειο κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (Αρτύματα καπνιστών τροφίμων), σκέψη 45.

⁷⁶. Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 436, Jockisch M., <https://anwaltsblatt.anwaltverein.de/de/themen/recht-gesetz/gesellschaftsform-eu-inc>

⁷⁷. Αναλυτικά, Meier, B., *Treating the 'Sick Man' of the Global Economy - The EU'S 28th Regime in Corporate Law* (March 10, 2026), ανακλητό από: <https://ssrn.com/abstract=6726120> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.6726120>

προαιρετικού νομικού πλαισίου, που θα τεθεί σε ισχύ παράλληλα με το εθνικό εταιρικό δίκαιο⁷⁸.

Επιπλέον, η διάταξη του άρθρου 114 παρ.1 της ΣΛΕΕ απαιτεί η λήψη συγκεκριμένου μέτρου να συμβάλλει στη βελτίωση των συνθηκών για την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, όπως και για τη θεσμοθέτηση της SUP, το ίδιο και για την EU Inc. προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία της, χωρίς ποτέ να αναπτύξει ευρωπαϊκό διασυνοριακό δεσμό⁷⁹.

6.3. Βασικά χαρακτηριστικά της EU Inc

Σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 5 της Πρότασης Κανονισμού η EU Inc. αποτελεί νομική μορφή που προβλέπεται στην έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους και έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: Είναι κεφαλαιουχική εταιρία που μπορεί να συσταθεί από ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εκ του μηδενός ή μέσω εγχώριων ή διασυνοριακών μετατροπών, συγχωνεύσεων ή διασπάσεων. Αποκτά νομική προσωπικότητα μέσω της καταχώρισής της στο εμπορικό μητρώο του κράτους μέλους στο οποίο έχει την καταστατική της έδρα και αναγνωρίζεται από κάθε κράτος μέλος. Οι ιδρυτές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν πού θα συστήσουν την εταιρία εντός της Ένωσης και η ευθύνη τους περιορίζεται μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Απόκλιση της καταστατικής από την πραγματική έδρα της EU Inc. εντός της Ένωσης είναι επιτρεπτή⁸⁰. Η EU Inc. μπορεί να ιδρυθεί ως μια αυτόνομη εταιρία ή να αποτελεί θυγατρική μιας άλλης EU Inc και η καταστατική της έδρα καταχωρίζεται σε ένα από τα κράτη μέλη. Συστήνεται αποκλειστικά με ηλεκτρονικό τρόπο και η διαδικασία ολοκληρώνεται εντός 48 ωρών. Τα έξοδα ίδρυσης είναι λιγότερα από 100 ευρώ. Κατά την καταχώρισή της στο εμπορικό μητρώο κράτους μέλους λαμβάνει ευρωπαϊκό μοναδικό ταυτοποιητή (EUID). Ιδρύεται για αόριστη διάρκεια, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο καταστατικό⁸¹.

Η επωνυμία της EU Inc. δεν πρέπει να παραπλανά το κοινό, ιδίως όσον αφορά ο αντικείμενο της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της, να μην αντίκειται στη δημόσια τάξη ή στα χρηστά ήθη και να διαφοροποιείται επαρκώς από τις επωνυμίες εταιριών που είναι καταχωρισμένες σε οποιοδήποτε κράτος μέλος ως EU Inc., ή που είναι διαθέσιμες μέσω του συστήματος διασύνδεσης των μητρώων επιχειρήσεων (BRIS). Στην επωνυμία πρέπει να τίθεται υποχρεωτικά η σύντμηση «EU Inc». Υποκατάστημα της εταιρίας EU Inc. πρέπει να φέρει την επωνυμία αυτής, η οποία μπορεί όμως να συμπληρώνεται με την ένδειξη υποκαταστήματος.

6.4. Εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

⁷⁸. Meier, B., ό.π., Brückner M., BNotK International, EU Inc.: Ein 28. Regime der Unsicherheiten, ανακλητό από: <https://www.bnotk.de/aufgaben-und-taetigkeiten/zeitschriften/bnotk-international>

⁷⁹. Heckschen H., EU Inc. - Kommissionsvorschlag - Zaubertrank oder Giftbecher?, Der Betrieb 2026, (jurisPR-HaGesR 4/2026 Anm. 1).

⁸⁰. Lutter M./Bayer W./Schmidt J., Europäisches Unternehmens- und Kapitalmarktrecht, 7. Aufl. 2026, 5.81.

⁸¹. Για μια γενική επισκόπηση από τους συντάκτες της Πρότασης Κανονισμού Schmidt J./Teichmann, NZG 2026, σελ. 435-445.

Η EU Inc. θα διέπεται από τον Κανονισμό και το καταστατικό της. Όπου ο Κανονισμός δεν προβλέπει συγκεκριμένο κανόνα, εφαρμόζεται το εθνικό δίκαιο που διέπει τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης του κράτους μέλους, στο οποίο η EU Inc έχει την καταστατική έδρα και είναι εγγεγραμμένη στο εμπορικό μητρώο⁸². Συγκεκριμένα, όπως προβλέπεται στο Σχ-SES, θα πρέπει να επιλεγθεί το δίκαιο συγκεκριμένης εθνικής εταιρικής μορφής, η οποία θα αναφέρεται στο καταστατικό της EU Inc. Όπως προαναφέρθηκε για την SES, η σχετιζόμενη εθνική εταιρική μορφή στην ελληνική έννομη τάξη και για την EU Inc. θα πρέπει να είναι η ΙΚΕ.

Επομένως, το εθνικό δίκαιο της καταστατικής έδρας καθορίζει συμπληρωματικά ζητήματα εργατικού και φορολογικού δικαίου, όπως και ορισμένα ειδικά ζητήματα εταιρικού δικαίου που δεν καλύπτονται από τον Κανονισμό. Όμως, η επικουρική, εφαρμογή εθνικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα που δεν καλύπτονται από τον Κανονισμό οδηγεί σε 27 εθνικές παραλλαγές του EU Inc. Παρ' όλα αυτά, η Πρόταση Κανονισμού αποτελεί ένα θετικό πρώτο βήμα προς τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, ώστε να ευθυγραμμιστεί με την παγκόσμια και διεθνή πραγματικότητα των νεοσύστατων και των αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων⁸³.

Η Πρόταση Κανονισμού θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο προς εξέταση, με στόχο την έγκρισή της έως το τέλος του 2026 και την εφαρμογή της κατά την περίοδο 2027-2028.

7. Διαδικασία σύστασης της EU Inc.

7.1. Ηλεκτρονική ίδρυση

Η Πρόταση Κανονισμού προβλέπει ότι η EU Inc. ιδρύεται αποκλειστικώς ηλεκτρονικά μέσω ενιαίας διαδικτυακής πύλης, χωρίς να είναι αναγκαία συμβολαιογραφική πράξη ίδρυσης και έντυπα δικαιολογητικά. Η ψηφιακή καταχώρισή της περατώνεται εντός 48 ωρών, με κόστος χαμηλότερο των εκατό (100€) ευρώ. Οι ψηφιακές διαδικασίες λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της εταιρίας⁸⁴.

7.2. Ελάχιστο περιεχόμενο του καταστατικού

Σύμφωνα με το Παράρτημα της Πρότασης Κανονισμού για την EU Inc., το καταστατικό της πρέπει να περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: τη νομική μορφή της, την επωνυμία της, τη διεύθυνση της καταστατικής έδρας του κράτους μέλους στο οποίο η εταιρία είναι καταχωρισμένη, τον εταιρικό σκοπό της, το ποσό του κεφαλαίου, ακόμα και όταν αυτό ανέρχεται σε μηδέν ευρώ, τον συνολικό αριθμό μετοχών που εκδόθηκαν, την

⁸². Enriques, L./Nigro, C. /Tröger, T., Templates in the EU Inc. Regulation Proposal (May 07, 2026). European Corporate Governance Institute - Law Working Paper No. 925/2026, <https://ssrn.com/abstract=6777038> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.6777038>

⁸³. Commission Communication, The EU Startup and Scaleup Strategy — Choose Europe to Start and Scale, COM(2025) 270 final, 28 May 2025.

⁸⁴. Βλ. έγγραφο 8598/26 της Γραμματείας του Συμβουλίου της Ε.Ε., <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8598-2026-INIT/el/pdf>

ονομαστική αξία των μετοχών όταν αυτή αναγράφεται επί των τίτλων, την εγγραφή για την απόκτηση των πρώτων μετοχών, η οποία περιλαμβάνει τη φύση και την αξία κάθε ανταλλάγματος για τις μετοχές, αν μέρος του ανταλλάγματος πρέπει να αποτελεί κεφαλαιακή εισφορά, τα στοιχεία των ιδρυτών, τα στοιχεία του πρώτου μέλους ή των πρώτων μελών του διοικητικού συμβουλίου και την ημερομηνία έναρξης και λήξης της εταιρικής χρήσης.

Το καταστατικό είναι ψηφιακό, μηχαναγνώσιμο και αποθηκεύει πληροφορίες με τη μορφή δομημένων δεδομένων. Συντάσσεται τουλάχιστον σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους καταχώρισης και σε γλώσσα που είναι ευρέως διαδεδομένη στον τομέα των διεθνών επιχειρηματικών και χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων και δημοσιεύεται στο εμπορικό μητρώο του κράτους μέλους καταχώρισης⁸⁵.

7.3. Δυνατότητα χρήσης πρότυπου καταστατικού

Όπως το ρυθμιστικό σχέδιο για τη SES και η Πρόταση Κανονισμού για την EU Inc. προβλέπει την κατάρτιση του καταστατικού της με ιδιωτικό έγγραφο, τη χρήση πρότυπου καταστατικού και τη δυνατότητα σύνταξής του σε άλλη επίσημη γλώσσα της Ε.Ε. ή σε άλλη διαδεδομένη γλώσσα στις διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η χρήση πρότυπου καταστατικού, που καθορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι δυνατή στο πλαίσιο της διαδικασίας σύστασης μέσω της κεντρικής διεπαφής της Ε.Ε. ή μέσω του εμπορικού μητρώου των κρατών μελών.

Εφόσον γίνεται χρήση πρότυπου καταστατικού για την ίδρυση μίας EU Inc., θεωρείται ότι έχουν εκπληρωθεί όλες οι προϋποθέσεις για την προσήκουσα σύνταξη του καταστατικού και την περιαφή του νομικού τύπου, που προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες⁸⁶.

8. Κεφαλαιακή οργάνωση

8.1. Ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο

Η πρόβλεψη του συμβολικού ποσού του ενός (1) ευρώ ως ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου για τη SPE⁸⁷ και τη SUP⁸⁸ αποτέλεσε έναν από τους λόγους απόρριψής τους ως ευρωπαϊκών κλειστών κεφαλαιουχικών εταιριών, αν και ορθώς εξακολουθεί να υποστηρίζεται ότι, αφενός, η υποχρέωση καταβολής κεφαλαίου για την ίδρυση κλειστών κεφαλαιουχικών εταιριών δημιουργεί περιττές δαπάνες και γραφειοκρατικές διατυπώσεις και, αφετέρου, η εγγυητική ευθύνη του κεφαλαίου έχει μηδαμινή σημασία για την προστασία των εταιρικών δανειστών σε μικρές κεφαλαιουχικές εταιρίες⁸⁹.

⁸⁵. Schmidt, J./Teichmann, C., The EU Inc. -half European, fully digital, and genuinely innovative (April 25, 2026). European Corporate Governance Institute - Law Working Paper No. 922/2026, ανακλητό από: <https://ssrn.com/abstract=6720961> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.6720961>

⁸⁶. Βλ. Enriques, L./Nigro, C. /Tröger, T., ό.π.

⁸⁷. Τζάκας Δ.-Π., ό.π., σελ. 112.

⁸⁸. Παπαδημόπουλος Ι., ΔικΠρΕτ (2017) ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V, αριθ. 65-68.

⁸⁹. Poelzig D., ZGR 2023, 590, για την αποσύνδεση του εταιρικού κεφαλαίου από την προστασία των εταιρικών πιστωτών επίσης Περάκη Ε., Νεότερες αντιλήψεις για το εταιρικό κεφάλαιο, εις: «Κ. Παμπούκης, 45 χρόνια

Σε αποδοχή των ανωτέρω και η Πρόταση Κανονισμού για την εισαγωγή της EU Inc. δεν προβλέπει ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο για τη σύστασή της και ούτε η εταιρία υποχρεούται να δημιουργεί κεφάλαιο ή νόμιμα αποθεματικά κατά τη λειτουργία της. Το κεφάλαιο της EU Inc. εκφράζεται σε ευρώ ή, σε κράτη μέλη στα οποία το επίσημο νόμισμα δεν είναι το ευρώ, στο επίσημο νόμισμα του κράτους μέλους καταχώρισης⁹⁰.

8. 2. Μετοχές

Το κεφάλαιο της της EU Inc. διαιρείται σε ονομαστικές μετοχές. Εάν η εταιρία εκδίδει μετοχές με ονομαστική αξία, η εισφορά στο κεφάλαιο για κάθε μετοχή ισούται με την ονομαστική αξία της και πρέπει κατά την ίδρυση να αποδεικνύεται πλήρως η κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου⁹¹.

Σύμφωνα με το άρθρο 60 της Πρότασης Κανονισμού τα κράτη μέλη δεν απαγορεύουν σε μία EU Inc. να επιδιώκει την εισαγωγή των μετοχών της προς διαπραγμάτευση σε πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης, εφόσον συμμορφώνεται με τις ισχύουσες απαιτήσεις βάσει του ενωσιακού και του εθνικού δικαίου. Η εισαγωγή των μετοχών της EU Inc. προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά επιτρέπεται, εάν τα κράτη μέλη προβλέπουν την εν λόγω δυνατότητα στην εθνική τους νομοθεσία και με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ισχύουσες απαιτήσεις βάσει του ενωσιακού και εθνικού δικαίου. Η παραπάνω διάταξη σημαίνει ότι μια EU Inc. μπορεί να εισάγει τις μετοχές της στη ρυθμιζόμενη αγορά, χωρίς να αλλάξει τη νομική μορφή της. Συνακόλουθα η διάταξη αυτή σηματοδοτεί τη διχοτόμηση των κεφαλαιουχικών εταιρικών μορφών σε δημόσιες/ανοικτές (public companies) και σε ιδιωτικές/κλειστές ανώνυμες εταιρίες (private companies) στο μέλλον κατά το αγγλοσαξονικό πρότυπο⁹².

Οι μετοχές της EU Inc. είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμες, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο καταστατικό. Η μεταβίβαση μετοχών και η καταχώριση μεταβίβασης μετοχών στο ψηφιακό μητρώο μετοχών μπορούν να πραγματοποιούνται πλήρως διαδικτυακά⁹³. Τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να επιβάλλουν όρους που περιορίζουν τη δυνατότητα ολοκλήρωσης της μεταβίβασης μετοχών και της καταχώρισης μεταβίβασης μετοχών μέσω της ηλεκτρονικής οδού. Η μεταβίβαση μετοχών θεωρείται έγκυρη μέσω συμφωνίας, η οποία σφραγίζεται με τη χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας ή υπογράφεται με τη χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014, καθώς και μέσω των ευρωπαϊκών πορτοφολιών επιχειρήσεων.

9. Διοικητική Οργάνωση

9. 1. Όργανα διοίκησης

επιστημονικής παρουσίας», 2006, σελ. 31 επ.· Τριανταφυλλάκη, Το κεφάλαιο και οι μεταβολές τους στην α.ε., 2012, σελ. 11 επ.· Vervessos N., Legal capital in European and Greek Company Law, τμ. Τομ. Ν. Ρόκα, 2012, σελ. 132 επ., την πρόταση του Εισαγγελέα Alber στη γνωστή υπόθεση του ΔΕΕ “Inspire Art”, Συλλ. 2003, I-10155, σκ. 141.

⁹⁰. Schmidt J./Teichmann C., Der Kommissionsvorschlag für eine „EU Inc.“, NZG 2026, 435, 441.

⁹¹. Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 442.

⁹². Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 443.

⁹³. Bochmann/Bochmann, RFamU, 2026, 167.

Σε αντίθεση με τη SES και τη SUP το σύστημα διοίκησης της EU δεν αποτελεί εναρμονισμένο τμήμα μόνο για ορισμένες πτυχές αυτού, αλλά για ένα ολοκληρωμένο σύστημα, το οποίο εδράζεται σε εκτεταμένη καταστατική ελευθερία διαμόρφωσης. Το καταστατικό καθορίζει τους κανόνες σχετικά με τη διοικητική οργάνωση της EU Inc. και τους όρους υπό τους οποίους ασκείται η διοίκηση.

Τα όργανα διοίκησης της EU Inc. είναι η Γενική Συνέλευση (general meeting) και το Διοικητικό Συμβούλιο (board of directors).

Η γενική συνέλευση έχει την εξουσία να διορίζει και να παύει από τα καθήκοντά τους τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ανά πάσα στιγμή, να εγκρίνει τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και να ασκεί και εκείνες τις αρμοδιότητες, που καθορίζονται στον Κανονισμό και στο καταστατικό της EU Inc.⁹⁴.

Η γενική συνέλευση μπορεί να δίνει οδηγίες στο διοικητικό συμβούλιο. Οι εν λόγω οδηγίες είναι δεσμευτικές για το διοικητικό συμβούλιο, εκτός εάν αντιβαίνουν στις ισχύουσες διατάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Πρότασης Κανονισμού⁹⁵.

Το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα (μέλη του διοικητικού συμβουλίου). Τουλάχιστον ένα από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου διαμένει στην Ένωση. Το διοικητικό συμβούλιο ασκεί τις εξουσίες διαχείρισης και εκπροσώπησης. Η EU Inc. δεσμεύεται από τις πράξεις των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ακόμα και όταν οι πράξεις αυτές βαίνουν

Σύμφωνα με το άρθρο 47 της Πρότασης Κανονισμού οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης λαμβάνονται σε συνεδρίαση, εκτός εάν το καταστατικό προβλέπει ότι οι αποφάσεις είναι δυνατόν να λαμβάνονται χωρίς συνέλευση με γραπτές αποφάσεις ή εάν όλοι οι μέτοχοι συμφωνήσουν εγγράφως να προβούν σε γραπτή ψηφοφορία. Πάντως, η γενική συνέλευση και οι συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να πραγματοποιούνται πλήρως διαδικτυακά ή σε υβριδική μορφή. Τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να περιορίζουν τη δυνατότητα διεξαγωγής των συνεδριάσεων και της ψηφοφορίας με ηλεκτρονικά μέσα⁹⁶.

Οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό. Οι τροποποιητικές του καταστατικού αποφάσεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των δύο τρίτων των έγκυρων ψήφων, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό. Σε περίπτωση που μια απόφαση αυξάνει τις οικονομικές υποχρεώσεις ή την ευθύνη ενός μετόχου, για την εν λόγω τροποποίηση απαιτείται η ρητή συγκατάθεση του συγκεκριμένου μετόχου.

9.2. Συμμετοχή των εργαζόμενων στη διοίκηση

Σύμφωνα με το άρθρο 12 της Πρότασης Κανονισμού η EU Inc., η οποία έχει συσταθεί εκ του μηδενός ή έχει δημιουργηθεί μέσω εγχώριας μετατροπής, συγχώνευσης ή διάσπασης, υπόκειται στους κανόνες συμμετοχής των εργαζομένων που ισχύουν στο

⁹⁴. Heckschen H., Die EU Inc. - Ein guter neuer Anfang? - Der Kommissionsvorschlag zur EU Inc. als Eckpfeiler des 28. Regimes-, DB 2026, 1053, 156.

⁹⁵. Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 439.

⁹⁶. Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 441.

κράτος μέλος στο οποίο έχει την καταστατική της έδρα. Εάν η EU Inc. έχει δημιουργηθεί μέσω διασυνοριακής μετατροπής, συγχώνευσης ή διάσπασης ή προβεί σε διασυνοριακή μετατροπή, διάσπαση ή συγχώνευση, οι κανόνες συμμετοχής των εργαζομένων καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132⁹⁷.

Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη της Ε.Ε., όπως στη Γερμανία, Δανία, Σουηδία και στην Ολλανδία, προβλέπεται το δυαδικό σύστημα διοίκησης των επιχειρήσεων, σύμφωνα με το οποίο οι εργαζόμενοι συμμετέχουν στο εποπτικό όργανο και εκπροσωπούνται σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου, ενώ σε άλλα κράτη μέλη, όπως π.χ. στη Βουλγαρία και Ελλάδα, δεν προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της εταιρίας. Με τη θεσμοθέτηση της EU Inc. εκείνοι οι εργοδότες που είναι εγκατεστημένοι σε κράτη μέλη που προβλέπουν τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των εταιριών, μπορούν να αποφύγουν αυτήν την υποχρέωση, εάν επιλέξουν τη σύσταση της EU Inc. σε κράτος μέλος, που δεν προβλέπει δικαίωμα συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της εταιρίας⁹⁸.

Η προηγούμενη εμπειρία με την υπερεθνική εταιρική μορφή SE (Societas Europaea) αποδεικνύει ότι δεν προτιμάται η σύστασή της σε κράτος μέλος που προβλέπει την εκπροσώπηση των εργαζομένων σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου. Επίσης, όσον αφορά το δικαίωμα ενημέρωσης και διαβούλευσης των εργαζομένων, υπάρχει ένα παρόμοιο μοτίβο αποφυγής. Από το σύνολο των υφιστάμενων 4.900 SE⁹⁹ (Societas Europaea) μόνο οι 247 έχουν επιτροπές εργαζομένων για την ενημέρωση και τη διαβούλευση⁹⁹. Προφανώς, το ζήτημα της συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση της η EU Inc. θα αποτελέσει σημείο τριβής μεταξύ των κρατών μελών για την έκδοση του Κανονισμού¹⁰⁰.

10. Συμπεράσματα

Από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι η προτεινόμενη ευρωπαϊκή ενιαία κεφαλαιουχική εταιρία EU Inc. για καινοτόμες επιχειρήσεις εντός της Ε.Ε. θα αντικαταστήσει την ήδη συζητούμενη προς θεσμοθέτηση SES, όπως αυτή δημοσιοποιήθηκε στο ρυθμιστικό σχέδιο της Henri Capitant.

Η από 18 Μαρτίου 2026 Πρόταση Κανονισμού για την EU Inc. εισάγει μια διαφορετική πρόταση πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία ενός προαιρετικού ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου (28th regime) για καινοτόμες και νεοφυείς επιχειρήσεις (startups) και (scale-ups). Αποτελεί την πιο φιλόδοξη προσπάθεια εναρμόνισης του εταιρικού δικαίου από την εποχή του Κανονισμού για την SE.

Η EU Inc. θα λειτουργεί παράλληλα με τα εθνικά νομικά συστήματα και θα προσφέρει μια εναλλακτική πρόταση για την άσκηση μικρομεσαίας επιχείρησης εντός του ενωσιακού χώρου. Εάν τελικώς εκδοθεί ο Κανονισμός με την τρέχουσα μορφή της

⁹⁷. Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 440.

⁹⁸. Βλ. <https://corporateeurope.org/en/2026/06/eu-inc-corporate-master-plan-attack-our-rights>, Schmidt J./Teichmann C., NZG 2026, 440.

⁹⁹. Για αυτά τα στοιχεία βλ. <https://corporateeurope.org/en/2026/06/eu-inc-corporate-master-plan-attack-our-rights>

¹⁰⁰ Heckschen H., Zauberkranz oder Giftbecher? – Kommissionsvorschlag zur EU Inc., ZPG 2026, I (Editorial Heft 6).

Πρότασης, η Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (ΙΚΕ) θα αντιμετωπίσει για πρώτη φορά έναν σοβαρό ανταγωνιστή στην Ελλάδα.

Η EU Inc. μπορεί να προσφέρει στους διεθνείς επενδυτές και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, που βασίζονται σε δομές κλιμάκωσης των επιχειρηματικών τους μοντέλων, μια ευρωπαϊκή εναλλακτική υπερεθνική εταιρική μορφή, για την άσκηση μικρομεσαίας επιχείρησης.

Η Πρόταση Κανονισμού για την EU Inc. θα μπορούσε επίσης να πυροδοτήσει νέες μεταρρυθμίσεις στο ελληνικό εμπορικό και εταιρικό δίκαιο. Ως προς την αντιμετώπιση του ζητήματος της συμμετοχής των εργαζομένων η Ελλάδα δεν ανήκει στα κράτη μέλη, τα οποία στη νομοθεσία τους ορίζουν με σχετικές διαβαθμίσεις ότι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση των επιχειρήσεων. Επομένως, η ρύθμιση για τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση που προβλέπεται στην Πρόταση Κανονισμού για την EU Inc. κρίνεται ευνοϊκή εντός του γενικού πλαισίου προσέλκυσης επενδύσεων στη χώρα μας.